

NORDISK APPEL

MANDAG ^{13/11} KL. 20⁰⁰;

KONCERTPALÆT

I forbindelse med de tre nordiske nazi-føreres møde i København i november 1939 blev der udsendt et program med denne forside. Tre vikingeskibe med sejlene udstyret med partisymbolerne for det danske, det svenske og det norske nazistparti.

“Vikingerne sande efterkommere”

af forskningsbibliotekar, dr. phil. John T. Lauridsen

Sådan lød en af overskrifterne i det nazistiske tidsskrift *Stormfanen* i februar 1943. Artiklen handlede i øvrigt om de danske frivillige, som kæmpede på tysk side mod den sovjetiske hær på Østfronten. Formålet var at overbevise læserne om, at de danske frivillige var helte, der forsvarede Danmark mod den kommunistiske verdenstrussel, ganske som vikingerne angiveligt tidligere skulle have forsvaret nordisk kultur og egenart mod østlige folkestammer. De danske nazister havde i det hele taget i 1943 forlængst fået udviklet viljen til at drage (tvivlsomme) historiske paralleller i et politisk formåls tjeneste. Herom handler det følgende.

DNSAP og NSDAP

Danmarks National-Socialistiske Arbejderparti (DNSAP) blev stiftet i november 1930 i København af ritmester Cai Lembcke under indtryk af nazismens fremgang i Tyskland. Hvor stærkt et indtryk Hitler og hans Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (NSDAP) gjorde, fremgår bedst af, at DNSAP stort set afskrev og oversatte det tyske nazipartis program for at gøre det til sit eget og i øvrigt forsøgte at efterligne det tyske forbillede efter bedste evne. Mens Hitlers parti blev større og mere indflydelsesrigt, for i januar 1933 at få del i regeringsmagten i Tyskland, kunne DNSAP overhovedet ikke gøre sig parlamentarisk gældende i Danmark, men henslæbte en eksistens som politisk sekt med en indre splittelse omvendt proportional med partiets størrelse. - I 1933 blev Lembcke afsat og læge Frits Clausen fra Bovrup indtog den eftertragtede stilling som partifører.

Under den ny partifører spejdede DNSAP ihærdigt over grænsen til Det tredje Rige for at få flere ideer til sit eget virke. Der var tillige en mulig inspirationskilde i Mussolinis fascistiske Italien, men den holdt de danske nazister sig stort set fra og overlod den til konservative som Ole Bjørn Kraft, Poul Meyer og andre. De propagerede i skrift og tale for det nye fascistiske Italien.

Både i Det tredje Rige og i Italien under fascismen blev den historiske iscenesættelse af politikken benyttet i stor målestok. Med statsmagten til rådighed kunne der investeres uhyre summer til national glorificering. Mussolini lod f.eks. i løbet af 1920'erne iværksætte et omfattende program for nyordning af den centrale del af Rom fra Forum Romanum til Foro Italico, som den sydlige del af Piazza Venezia blev døbt. Fortiden blev gravet frem og stillet til skue, ikke mindst Capitol, mens en ny vej, kaldet Via Forii Imperiale, skulle symbolisere forbindelsen mellem oldtidens Rom og det moderne Italien. Det blev blot et af kultstederne for det fascistiske Italien.

Nazismens Tyskland stod på ingen måde tilbage for Italien i bestræbelserne for at fremhæve tysk historie og storhed som basis for den nationale bevidsthed. Endnu samme nat, som Hitler fik andel i regeringsmagten i januar 1933, samlede han en lille kreds omkring sig for at lave den første planlægning til bygning af det ny Tysklands kulisser for politisk optræden. De ydre rammer, bygningsværker, pladser og veje lå ham stærkt på sinde, som fremtrædende elementer i Det tredje Rigets nye nationale selvhævdelse. Selv om Hitler aldrig havde fået en uddannelse, men i nogle år havde ernæret sig ved at lave postkort til turister i Wien, så betragtede han sig som ekspert i arkitektur. Den korte fængselsperiode efter det mislykkede Münchenkup i 1923 benyttede han således til både at skrive det politiske manifest "Mein Kampf" og lave skitser til bygninger og monumenter, som han drømte om at opføre. Efter 1933 blev de løse skitser taget alvorligt. En af hans arkitekter, den senere rustningsminister Albert Speer, lod Hitlers tegninger danne grundlag for nogle af de centrale bygninger i Germania, som Berlin skulle hedde efter at være blevet fornyet fra grunden. Albert Speer stod også for nogle af kulisserne ved NSDAP's første partidag i Nürnberg efter magtoverdragelsen i efteråret 1933. Iscenesættelsen af mødet mellem partikammeraterne tog straks et omfang, som det ikke havde været muligt før 1933. Store bannere og master dannede baggrund for de koncentrerede og velordnede menneskemasser. Det var

I 1931 udsendte C. Lembcke pjecen *Dansk National Socialisme* med Odins to ravne, Hugin og Munin, som titelvignet. Tilknytningen til nordiskoldtid var dermed markeret. Ravnene forsvandt efter Frits Clausens overtagelse af førerrollen en tid fra DNSAP's publikationer, men kom senere igen på bl.a. indmeldesskemaer til SA.

begyndelsen til bygningen af det egentligt kæmpeanlæg til afholdelsen af den årlige partidag i Nürnberg. Speer var arkitekt på anlægget, som i den grad tiltog i omfang, at byggeriet måtte indstilles under anden verdenskrig, på linie med de fleste af de andre uhyre kulisseyggerier i Det tredje Rige. Enten krig eller politiske teaterkulisser i megaformat. Hitler valgte krigen.

Fra sidelinien var det danske DNSAP fra 1933 et meget interesseret vidne til den politiske udvikling i det ny Tyskland. I november 1933 blev der i Bovrup indrettet det første "Brune Hus" i Danmark, i anledning af Frits Clausens 40 års fødselsdag. Det var en gave fra taknemmelige partikammerater. Et sådant partihovedkvarter havde Hitler i en årrække haft i München. Det er et vink om, at Frits Clausen som kommende partifører i høj grad ville følge en linie gående ud på at efterligne NSDAP i stort og småt. I sommeren 1934 holdt DNSAP som noget nyt sin første partidag i Åbenrå. Den blev kaldt et landsstævne, men det lader sig vanskeligt skjule, at ideen var direkte overtaget fra NSDAP's partidage i Nürnberg, som havde været afholdt siden 1922. Landsstævnet blev indtil 1939 en årligt tilbagevendende begivenhed for DNSAP. På landstævnet blev der optrådt i en slags uniform (der var uniformsforbud i Danmark fra april 1933), masserne stod i rækker og geled, der var faner og standarter i hobetal, ubrydeligt løfte blev aflagt til føreren, hilsen blev givet med opstrakt højre hånd osv.

Det er tydeligt, at DNSAP havde viljen til at efterligne den tyske nazisme

i de ydre former. Midlerne skortede det imidlertid på. Partifører Frits Clausen havde ikke som rigskansler Hitler staten og statspartiet til at betale for opbygningen af kulisserne omkring landsstævnet. Derfor måtte Frits Clausen betjene sig af de forhåndenværende søm, d.v.s. tage til takke med at anvende "historiske lokaliteter", som partiet kaldte dem. Endnu 1935-36 var stævnerne - i henholdsvis Fredericia og Roskilde - en begrænset affære med faneindvielse, march gennem byen og Sports Afdelings-opvisning (en efterligning af den nazistiske partihær, SturmAbteilung), men i 1937 til det 4. landsstævne i Grenå slog "den nationale historie" mere igennem. Da vendte de nationalsocialistiske kvinder "tilbage" til "slægtens smukke folkedragter". Det slog an, så endnu flere kvinder ved landsstævnet i Slagelse i 1938 mødte op "i disse smukke og farverige dragter, der viser, at danske kvinder atter kan frigøre sig for de dragter, der er bestemt af internationale modeherrer", som det blev formuleret i landsstævneprogrammet for mødet på Koldinghus i 1939. Her hedder det videre: "Også i år vil der komme mange nationalsocialistiske kvinder til landsstævnet i danske dragter, enten hjemstavnens smukke folkedragt eller dog i dragter, der nok er tilpasset tiden, men dog kopieret efter hjemstavnens smukke dragter, som danske kvinder engang selv skabte dem - uden påvirkning af "de fremmede"". Hermed var DNSAP langt fremme med en nationalhistorisk iscenesættelse af sine møder, som der anes de første spor af allerede ved det foregående stævne i Slagelse. Ikke nok med at Koldinghus udgjorde en historisk ramme i sig selv, hvilket partiet gjorde et stort nummer ud af. Historien skulle indgå og være en fremtrædende, synlig del af DNSAP's nationale manifestation, selv - eller rettere netop - når der var tale om en offentlig politisk fremtræden.

Politisk kultur i 1930'erne

På dette sted vil det være passende at standse op og se på, hvordan de øvrige politiske partier i Danmark optrådte og holdt offentlige møder i 1930'erne. Masseoptræden var ikke usædvanlig. Arbejderbevægelsen havde fra kampårene i slutningen af forrige århundrede betjent sig af masse-møder og marcher for at slå igennem i det politiske system og demonstrere sine krav. Den tradition fulgte Socialdemokratiet og DKP stadig i 1930'erne. Det var et led i arbejderpartiernes politiske kultur. Der blev også anvendt røde faner og i et vist omfang andre symboler, f.eks. Tre-pil-tegnet, hentet fra de tyske

socialdemokrater, som mærke i den antifascistiske kamp.

Fascister og nazister havde straks efter 1920 taget masse mødet, massefremtræden og march gennem gaderne til sig. De efterlignede i ydre form arbejderbevægelsens politiske kultur. De etablerede borgerlige partier holdt nok masse møder, men marcher og massedemonstrationer lå ikke i deres politiske kultur. Omfattende symbolanvendelse i form af særlige partitegn, logoer osv. heller ikke. For den politisk aktive borgerlige ungdom på den yderste højrefløj blev der kigget meget til de udenlandske fascistiske og nazistiske optræden. Den optræden var moderne og ny for dem, og f.eks. en fløj i Konservativ Ungdom efterlignede direkte fascismen med march i kolonne, med ens påklædning (en gennemskuelig omgåelse af uniformsforbudet) og støvler. Derfor kunne man i 1930'erne i princippet møde let uniformerede partisoldater fra både de borgerlige partier og arbejderpartierne.

DNSAP skilte sig dermed i sin politiske offentlighedsform ikke fuldstændigt ud fra de andre politiske partier, som nogle senere synes at have glemte, da det efter Anden verdenskrig på grund af fascismen var blevet noget miskrediteret at videreføre arbejderbevægelsens politiske kultur med masse møder, bannere og marcher. Det var på anden vis, DNSAP i sin form var anderledes. For det første var symbolanvendelsen langt mere gennemført og udviklet. DNSAP optrådte med Hagekors-bannere, hvor Konservativ Ungdom gik med Dannebrog i spidsen under sine marcher. Desuden anvendte DNSAP en hel underskov af særlige symboler, tegn og udmærkelser til ledere og menige i det militært organiserede parti. Som "kampårene" gik, føjedes hertil særlige udmærkelser for deltagelse i mindre slag med politiet og politiske modstandere, som f.eks. "spadeslaget" i Haderslev den 8. december 1940. Hvor andre partier (Socialdemokratiet, DKP, KU) blot havde mindre betydende militært organiserede afdelinger, var DNSAP helt igennem militært organiseret og lagde afgørende vægt på den velordnede og disciplinerede optræden for offentligheden. Her kom uniformsforbuddet naturligvis noget i vejen, men det blev omgået gang på gang og førte til en del tiltaler for overtrædelse af forbudet. Den militære organisering var den anden afgørende måde, hvorpå DNSAP skilte sig ud.

DNSAP's politiske fremtræden adskilte sig for det tredje fra de øvrige partier ved den vægt, de rent ydre rammer og det formelle ceremoniel blev tillagt. Sat på spidsen blev politisk indhold erstattet af en politisk kult.

Lurblæsere i fuld uniform som de blev præsenteret i *Jul i Norden* 1941.

Politisk iscenesættelse

Her er vi så tilbage ved brugen af historien, hvor DNSAP's landsstævne på Koldinghus hin sommerdag i juni 1939 vist markerer lidt af en mærkedag i dansk politisk historie. Det store hovedmøde blev holdt om eftermiddagen i slotsgården. Hovedtalere var Frits Clausen og Vidkun Quisling fra det norske nazistparti. Mødet blev som noget ganske nyt indledt med lurblæsning! En overskrift i det ledsagende stævneprogram meldte lovende: "Lurernes kaldende toner fra Koldinghus". Og kaldt til blev de nysgerrige unægteligt af denne "musikalske" nydannelse inden for dansk politik. Efter talerne blev mødet afsluttet med en "Kantate for lurer, trompet, orkester og blandet kor" (bygget over Carl Niensens melodi til: "Som en rejselysten flåde...") og en fællessang ("Kongernes Konge") med lurakkompaniment.

Forberedelserne til denne introduktion af luren i nazistisk politik havde stået på i al hemmelighed i knapt et år. Det er tænkeligt, at det var indvielsen af en del af Nationalmuseets store nybyggeri 1938, der havde givet DNSAP ideen til at anvende lurer. Indvielsen var nemlig sket med deltagelse af lurblæsere. DNSAP kunne imidlertid ikke bestille lurblæsere på Nationalmuseet til brug for sine arrangementer. Museet stillede ikke op i en partipolitisk sammenhæng. I stedet bad nazisten Søren Telling i august 1938 under dække af musikvidenskabelige formål Nationalmuseet om, at nogle interesserede måtte forsøge sig med lurblæsning i museets gård. Tilladelsen blev intetanende givet af museet, som på den måde kom til at lægge lurer til nazisternes spilleøvelser forud for landsstævnet på Koldinghus. DNSAP må også have fået gang i lurkopieringen, for det var ikke Nationalmuseets lurer, der blev benyttet hverken i Kolding eller senere. Hvordan det foregik, er indtil videre ikke opklaret, men det var tilsyneladende heller ikke Nationalmuseets lurer, der direkte dannede grundlag for kopieringen. Muligvis er kopieringen foretaget af den virksomhed, som tidligere havde kopieret et par lurer til Københavns Rådhus.

Luranvendelsen på Landsstævnet på Koldinghus var en succes. Det tør vi slutte alene deraf, at lurer blev en fast bestanddel af DNSAP's politiske fremtræden helt frem til foråret 1945. Landsmøderne hørte ganske vist op efter den 9. april 1940, men der var under den tyske besættelse andre anledninger til at træde op med en national manifestation og lade luren gjalde. DNSAP førte

i efteråret 1940 en intensiv kampagne for at få den nationale samlingsregering væltet og selv komme til magten med Frits Clausen som dansk fører. Kampagnen blev ført under sloganet: "Nu gjalder luren" og massevis af pjecer og plakater med vikinger, vikingeskibe for fulde sejl, stendysser og lurer var hovedingredienserne. Klimaks blev nået med den såkaldte nationale mindeappell for de faldne danske soldater fra 9. april i Forum i København den 17. november 1940. Frits Clausen havde håbet denne dag at kunne proklamere en nazistisk regeringsovertagelse. Kort før kl. 14 ankom Frits Clausen til Forum. Den nazistiske avis *Fædrelandet* rapporterede: "Partiføreren med stab skrider rank og myndig ned gennem salen, ledsaget af 13 standarter. Standartbærerne tager plads forrest på tribunen. Foran dem blafrer 13 kandelabre, ved hver kandelabers fod ligger et slidt tornyster, en bulet stålhjelm og et brudt gevær". "Fra lurerne lyder de gamle manende toner..." "Flammende offerskåle flankerer talerstolen". Under de påfølgende taler, sidst af Frits Clausen selv, flankerede også lurblæsere taleren, som det fremgår af fotografier fra begivenheden. Frits Clausens tale havde vikingetiden som motiv. Magtovertagelsen kunne derimod ikke proklameres, da tyskerne ikke støttede den. Under det efterfølgende mindetog gik et SA-orkester forrest, fulgt af fire trompeterer og kransbærere. Derefter kom lurblæserne foran Frits Clausen og hans stab. Derpå fulgte kransenedlægningen ved "Den lille Hornblæser". "Også her indledtes med lurblæsning, efter at der er formeret fylkning. Lurernes toner gjalder ud over Rådhuspladsen, og nu taler kaptajnsløjtnant Martinsen om tiden, hvor de gode græd, og de onde lo". Så vidt *Fædrelandets* reportage.

Mødet i Forum viste DNSAP's bestræbelser på historisk og national iscenesættelse af sin politiske fremtræden på dets højdepunkt. Her var alle de ingredienser, partiet kunne mobilisere. Det var dansk forhistorie, der måtte holde for og levere de nationale identifikationsmidler, som skulle understrege DNSAP's danske nationalisme. Tendensen til at anvende disse midler findes hos Cai Lembcke i 1931, da han anvendte et motiv fra nordisk mytologi, Odins ravne, Hugin og Munin, som titelvignet på sin første pjeces om national-socialismen, men den blev forstærket under Frits Clausen. Gravhøje, runesten, guldhornene, solvognen, motiver fra nordisk mytologi, lurer og vikingeskibe blev faste ingredienser i DNSAP's propaganda.

FOR DANMARK MOD BOLCHEVISMEN!

Meld Dig hos II-Ersatzkommando Dänemark
København V., Jernbanegade 7

Hverveplakat for deltagelse i tysk krigstjeneste på Østfronten. Vikingen med skjold overlapper frontsoldaten med maskinpistol. Begge forsvarer de Danmark mod faren fra øst.

Dansk dåd på Østfronten

Nogen egentlig videreudvikling derefter er der ikke tale om, men den historisk-nationale iscenesættelse kom til at tjene et nyt formål i de følgende år, hvor håbet om en regeringsovertagelse svandt ind. DNSAP blev hovedorganisator for rekrutteringen af danske frivillige i tysk tjeneste til indsats på Østfronten. Her kunne forhistorien og især vikingetiden påny tages i propagandaens tjeneste. DNSAP havde sin egen udlægning af vikingernes historiske rolle: De havde ikke været barbariske røvere, men tværtimod forsvaret nordisk kultur og den nordisk-germanske folkestamme mod horderne fra øst. Som danerne havde værget sig i vikingetiden, skulle de nu påny drage ud mod samme fjende i kommunismens skikkelse. Vikingekrigeren og SS-frontsoldaten var overlappende idealfigurer. Med overskrifter i de nazistiske tidsskrifter som "Det 20. århundredes vikingetog går mod øst" og "Panservognene har afløst snekkerne med dragehovedet i stavnen" var der ikke noget at tage fejl af med hensyn til den håndfaste historiske parallellisering.

Adskillige tusinde unge danske mænd drog af sted fra Danmark med lurernes gjalden som afskedssalut. Lurblæsere indgik i ceremonierne ved afrejsen fra Danmark. "Vikingetoget" mod bolsjevismen kostede imidlertid store tab. Der var næppe megen styrke at hente i vikingeparallellen, når krigens råhed var blevet en dyrekøbt erfaring. DNSAP forsøgte med dokumentation i breve fra frontsoldaterne at vise, hvordan de var præget af vikingeånd og nationalhistorisk bevidsthed.

Meldingerne om de mange faldne nåede hurtigt Danmark. DNSAP stod klar med iscenesættelse af en dødekult. Det var nærmest en gave for et parti, som i øvrigt totalt manglede en politisk funktion. Det var holdt uden for samlingsregeringen og nød ikke besættelsesmagtens tillid i en sådan grad, at det kunne få politisk indflydelse. Så meget mere engagement og aktivitet blev der lagt i kampen mod bolsjevismen og kulturn omkring de døde krigshelte. Det var en fortsættelse i sporet fra Minde-appellen for de faldne den 9. april. Den største enkeltmanifestation fandt sted i juni 1942 i anledning af Obersturmbannführer C.F. Schalburgs død på østfronten. Han havde været leder for Frikorps Danmark, som var den enhed, der rummede de fleste af de danske østfrontfrivillige. Ceremonien foregik - da det var i samarbejdspolitikens periode - med deltagelse af de ledende danske ministre i Odd-Fellow palæet,

Ved Redaktionens Slutning forelæa Meddelelse, at ovennævnte danske frivillige havde lidt Heltedøden i den germanske Frihedskamp mod Bolchevismen

De faldt for Danmarks Ære!

Med runesten og runeskrift blev de første faldne på Østfronten mindet i Jul i Norden 1941.

der var overdådigt blomstersmykket, og her oplæstes bl.a. partiskjalden, Laurits Skovs, mindedigt over Schalburg, hvis sidste linier er:

Ton, I lurer, langs eng og dal -
- Mand er faldet for Danmarks ære!
Han, en vogter af rigets gral,
fulgte slægtens lovpriste lære:
- Mand er faldet for Danmarks ære

Hjemkommet på orlov i september 1942 blev frikorpsfolkene foruden befolkningens foragt mødt med bl.a. mytologiske paralleller i velkomsttaler af Frits Clausen: "Tyr er den kraft, der har ført os danske gennem larm og spil til kamp og sejr" m.m. og Laurits Skovs "Minderune. Den danske dåds døde til minde". Laurits Skov stod også for den digteriske "Hilsen til Frikorps 'Danmark'", hvor der bl.a. skrives:

Om ord var nok, da var vi alle helte. -
men I gik tavse til den store strid!
Hver lænd, der bar germanens våben-bælte,
gav Nordens sæd grokraft for evig tid.
Frimodig greb I sværdet for at værne
den gyldne del af Danmarks folke-kærne

og senere:

Den dåd, der trak hver pandes djærve furer,
blev født til sang af Danmarks gyldne lurer!

Det var ærefuldt at kæmpe og dø, hvad enten det var mod tyske tropper den 9. april 1940 eller mod bolsjevikerne mod øst. Retten til at kæmpe for Danmark ønskede DNSAP tilbage. Det var slaphed og manglende kamp- og offervilje, der havde ført til 9. april. Mens DNSAP var nødt til at ære de faldne fra 9. april for ikke at miste national legitimitet, krævede korstoget mod bolsjevismen fra 1941 en ny forklaring. Med brug af historiske paralleller blev truslen mod Danmark det centrale. Kampen mod øst var en eksistenskamp for Danmark, og dermed blev de faldne helte mere end ofre for Danmarks ære. Det skulle give national følelsesværdi og bortlede opmærksomheden fra den aktuelle situation. Det vil sige en situation, hvor DNSAP opfordrede landsmænd til at kæmpe sammen med en hær tilhørende det land, der holdt Danmark besat.

Lyrikken har sikkert været spildt på de fleste, men DNSAP lod det ikke blive ved det. I partiets lejre og skoler dyrkedes oldtidens Danmark helt anderledes konkret. For kvinderne kunne det ske ved "soldans" (hvad det så er), og da man i juni 1941 påtænkte at bygge kaserner i Danmark til "Frikorps Danmark", var der blandt planlæggerne ideer fremme om at bygge dem i "vikingestil". Det blev dog ikke til noget, og senere overtog man Høveltegård på Sjælland i stedet til brug for det såkaldte Schalburg-korps, et dansk nazistisk korps til indsats mod modstandsbevægelsen. På gården blev 2. juni 1944 indviet et mindesmærke for de efterhånden mange dræbte østfrontfrivillige. En gravhøj med en stendysse, på hvis sider var lagt marmorplader med navnene på de døde, skrevne med en slags "runer" selvfølgelig. På begravelsesområdet havde vikingerne beklageligvis ikke efterladt sig politisk imiterbare monumenter, så man sammenblandede uden smålig skelen til dansk oldtidshistories forskellige epoker vidt forskellige ingredienser. "Vikingerne sande efterkommere" blev begravet i stendysser, som historisk ikke har det mindste med runer at beskaffe - der er årtusinder imellem - og lurens gjalden i bronzealder kom intet vikingetidsmenneske af gode grunde til at høre i sin levetid, da luren havde ligget i jorden i århundreder, da vikingerne gjorde Norden berygtet i Europa. Man skulle netop være "vikingerne sande efterkommere" for at opleve det hele på en gang! "Vikingestilen" fandt tillige anvendelse i DNSAP's stabskontor i København, der havde udskårne træpaneler med vikingeskibsmotiver. Ophængt i førerrådets mødeværelse var endvidere et par lurkopier. Mere kunne det ikke blive til for minipartiet med det store forbillede i NSDAP.

Som Hitler måtte stoppe sine kæmpe byggeprojekter i Det tredje Rige, måtte DNSAP i krigens sidste år indskrænke sin historiske masseiscenesættelse af politikken. Der fattedes både masserne og pengene, selv om partiet som en fuldstændig parentes i dansk politisk kultur lod lurerne gjalde til det sidste. Dertil kom, at antinazismen var blevet så stærk, at en lille gruppe danske gjorde som kunstneren i Poul Martin Møllers bekendte digt "Kunstneren mellem oprørerne".

Først var der passiviteten i samarbejdspolitikens år:

"I fredens milde skygge
Bag lovens kobbermur
Vi kunstnere sysle trygge
Når voldsmand blæser på lur"

men derefter var freden forbi for de lurblæsende volds mænd. De blev jaget vildt:

Hvis fyrsten min tjeneste kræver
Til kamp vil jeg gå
Da bringer jeg ham to næver
For blandt eder at slå

Opgørets time kom i 1945, og det var mere end et par frisindede drenge og en lam redaktør (som hos Poul Martin Møller), der kom til at mærke modstandens næve. Tusinder af danske nazister blev interneret og aldrig i dansk historie har et enkelt politisk parti fået så forholdsvis mange af sine medlemmer dømt for landsskadelig virksomhed. Må den rekord holde for altid.

En mere udførlig artikel om emnet findes i *Fund og Forskning*, bd. 32, 1993:
John T. Lauridsen: "Nu gjalder Luren ...", *Fortiden i DNSAP's tjeneste. Fund og Forskning i Det kongelige Biblioteks samlinger*, 32, 1993, s. 143-184.